

Прес-реліз

01 жовтня 2018 р.

Люди похилого віку у втомленій від конфлікту східній Україні: безперечна цінність для суспільства, а не тягар

Міжнародний день людей похилого віку: у східній Україні, яка потерпає від конфлікту, відновлення повного та недискримінаційного доступу людей похилого віку до їхніх прав усе ще залишається нагальною потребою.

1 жовтня по всьому світу відзначають 28-у річницю Міжнародного дня людей похилого віку – дату, яка згуртовує суспільство навколо проблем, з котрими стикаються особи похилого віку, а також яка надає можливість відзначити ту важливу роль, котру особи похилого віку відіграють у суспільстві.

Цьогорічна тема Дня людей похилого віку, присвячена відзначенню 70-річчю Загальної декларації прав людини у 2018 році – "[Відзначення чемпіонів з прав людей похилого віку](#)". Саме в такому контексті варто проаналізувати, чи є прогрес і які залишаються виклики щодо забезпечення повної та рівної реалізації прав і фундаментальних свобод осіб похилого віку.

З нагоди цієї важливої дати міжнародні неурядові гуманітарні організації Норвезька рада у справах біженців ([NRC](#)) та HelpAge International ([HAI](#)) наголошують на тому, що люди похилого віку роблять значний внесок у добробут та розвиток родини, спільноти та суспільства в усьому світі.

Користуючись цією нагодою, NRC та HAI звертають увагу на основні проблеми, які постають перед людьми похилого віку в районах, що постраждали від конфлікту на Сході України, а також перед внутрішньо переміщеними особами.

NRC та HAI закликають відповідні органи державної влади забезпечити повний та рівний доступ для людей похилого віку до їх прав та свобод. Це слід зробити, забезпечивши як мінімум:

- недискримінаційний доступ до пенсій постраждалим від конфлікту людям похилого віку;
- доступні та гнучкі процедури перетину лінії зіткнення; та
- доступ до основних послуг, таких як охорона здоров'я, транспорт та соціальні послуги.

Станом на 2018 рік, Україна входить до 30 «найстаріших» країн світу за часткою людей віком 60 і старше. В Україні проживає понад 9.5 мільйонів людей у віці 60+, що становить одну п'яту частину населення країни.

Незважаючи на те, що відповідно до українського законодавства органи державної влади мають зобов'язання щодо соціального захисту, на практиці люди похилого віку по всій країні стикаються з низкою проблем із доступом до своїх прав.

Збройний конфлікт у східній Україні, який триває вже п'ятий рік, значно погіршує життя місцевого та переміщеного населення. Кількість людей похилого віку, постраждалих від кризи на Сході країни, непропорційно висока: [30 відсотків із 4.4 мільйонів у віці 60 років і старше](#).

Унаслідок бойових дій східна Україна розділилася на підконтрольну та непідконтрольну уряду території 500-км лінією зіткнення із системою контрольних пунктів в'їзду-виїзду (КПВВ), встановлених сторонами конфлікту з обох боків.

Жителі районів уздовж лінії зіткнення та непідконтрольної уряду території, а також внутрішньо переміщені особи є одними з найбільш уразливих категорій серед людей похилого віку в Україні. Окрім загальних проблем системного характеру по всій країні, люди похилого віку, які постраждали від конфлікту, часто стикаються з дискримінацією та з обмеженим доступом до продуктів харчування, житла та медичного обслуговування.

NRC та HAI, завдяки своїй польовій роботі на Сході України, працюють безпосередньо із постраждалими від конфлікту населенням, включаючи людей похилого віку. На основі власних спостережень у зоні конфлікту ми занепокоєні ситуацією, яка склалася із захистом прав людей похилого віку та проблемами забезпечення їх основних потреб. Незважаючи на великі зусилля різних зацікавлених сторін, усе ще залишається багато роботи для гарантування повного та рівного доступу до основних прав людям похилого віку, постраждалих від конфлікту на Сході України.

- [Люди похилого віку, що проживають у районах по обидві сторони від лінії зіткнення](#), опинилися у небезпечній ситуації внаслідок постійних бойових дій, у результаті чого підвищується ризик травмування або смерті від обстрілів або вибухонебезпечних залишків збройного конфлікту. Доступ до державних послуг, включаючи охорону здоров'я та громадський транспорт, є обмеженим чи відсутнім, а нестабільна безпекова ситуація суттєво обмежує доступ гуманітарних організацій та надання допомоги в таких районах. Можливостей для самозабезпечення мало, а основні товари, такі як продукти харчування, предмети гігієни, допоміжні засоби та медикаменти часто відсутні або недоступні через високі ціни.
- За більш ніж чотири роки життя в умовах постійних бойових дій населення на Сході України, особливо в районах вздовж лінії зіткнення, гостро потребує послуг спеціалістів із забезпечення психічного здоров'я та психосоціальної підтримки. **Надзвичайно важливо, щоб компетентні органи, а також гуманітарна спільнота провели оцінку усіх існуючих ресурсів в цій сфері та забезпечили доступність таких послуг для тих, хто їх потребує.**
- Жителі непідконтрольної уряду території та особи, які переїхали з непідконтрольної уряду території, не мають можливості вимагати та отримувати свої пенсії, доки вони не зареєструються як внутрішньо переміщені особи на підконтрольній уряду території. Такі пенсіонери вимушені регулярно проходити через складні та дискримінаційні заходи контролю, що включають перевірки на дому, фізичну ідентифікацію в банках та інші типи перевірок, передбачені у різноманітних підзаконних актах. [Цей підхід створює правові проблеми та призводить до серйозних гуманітарних наслідків](#), оскільки більшість пенсіонерів на непідконтрольній уряду території залежать від своїх пенсій як єдиного джерела доходу. Більш того, на практиці ця політика обмежує доступ до пенсій для найбільш уразливих осіб, які не можуть потрапити на підконтрольну уряду територію, наприклад, люди з інвалідністю та ті, хто не може дозволити собі сплатити дорожні та інші пов'язані із цим витрати. **Надзвичайно важливим є те, що Уряд України гарантує, що усі її громадяни можуть отримати доступ до своєї пенсії незалежно від місця проживання. Отже, виплата пенсій жителям непідконтрольної уряду території має бути відв'язана від вимоги постановки на облік як внутрішньо переміщених осіб.**
- Люди переміщуються через лінію зіткнення, щоб відвідати родичів, перевірити стан власного майна, отримати пенсію, оформити документи або отримати доступ до послуг медичної допомоги. Проте, через обмеження стосовно перетину лінії зіткнення та обтяжливі бюрократичні вимоги, кожен місяць сотні тисяч мирних жителів мають великі труднощі під час перетину лінії зіткнення. Люди проводять багато часу у чергах на пунктах пропуску, де такі прості речі, як наявність туалетів, питної води, медичної допомоги та укриття від екстремальних температур, є недостатніми. Це виявляється надзвичайно небезпечним для життя та здоров'я, особливо для осіб похилого віку. Досить часто вони не можуть перетинати лінію зіткнення з основними предметами життєзабезпечення (включаючи медикаменти та продукти харчування), якщо ці предмети не входять до [списку дозволених товарів](#). Люди повинні регулярно оновлювати свої електронні перепустки, що є складною і трудомісткою процедурою, особливо для людей похилого віку, які не мають доступу до комп'ютерів та Інтернету. **NRC та HAI рекомендують уповноваженим органам (1) забезпечити фінансування для належного утримання КПВВ; (2) як мінімум, забезпечити видачу електронних перепусток без обмеження терміну дії та (3) замінити список дозволених товарів вичерпним переліком заборонених товарів. Важливо також, щоб інформація про будь-які нові правила була доступною для людей похилого віку.**

Повна та недискримінаційна реалізація прав осіб похилого віку нерозривно пов'язана із їхньою соціальною інтеграцією та включенням, що визначає якість життя та гарантує повагу до людської гідності.

NRC та HAI вважають, що під час кризи люди похилого віку здатні і дійсно відіграють ключову роль у підтримці молодших членів суспільства.

Повага до людської гідності та ставлення до всіх тих, кому ми допомагаємо, а саме, особам похилого віку, молоді або переміщеним особи як до ресурсу громади, — риса, яка об'єднує NRC та HAI та на якій базуються наші спільні зусилля.

Партнерство, ґрунтоване на взаємодоповнюючих заходах, допомагає NRC та HAI комплексно реагувати на потреби, спричинені кризою в Україні, де майже третина постраждалих від конфлікту — люди похилого віку.

Сьогодні, у Міжнародний день людей похилого віку, NRC та HAI знову підтверджують свою рішучу готовність продовжувати заохочувати та захищати права людей похилого віку, підтримувати їх, їхні родини та осіб, які за ними доглядають.

NRC та HAI в Україні закликають усі компетентні органи забезпечити, щоб люди похилого віку повністю та рівною мірою користувалися своїми правами і основними свободами.

Примітка для редакторів:

NRC та HelpAge International мають речників в Україні

- Від NRC в Україні: Крістіна Нечаєва: Kristina.Nechayeva@nrc.no
+38 050 468 4524; +38 067 828 5844

Для загальних запитів: info@nrc.no

- Від HelpAge International в Україні: Вікторія Панченко:
Panchenko.Victoriia@helpage.org
- +38 050 426 4199

«Гаряча» лінія HelpAge International в Україні +38 099 708 39 61;
info.ukr@helpage.org